

ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (4)

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΛΑΘΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η ζωή είναι επίλυση προβλημάτων

Ο Καρλ Πόππερ στη διάλεξή του που πραγματοποίησε τον Ιούνιο του 1989 προτείνει μία άλλη μη φοβική στάση απέναντι στην τεχνολογία που βασίζεται στη διαχείριση του λάθους.

[...]Μόνο ένα είμαι έτοιμος να παραδεχτώ: ότι είμαστε πιο ανόητοι παρά ποτέ και δεχόμαστε άκριτα οτιδήποτε θεωρείται μοντέρνο. Αλλά κάτι τέτοιο δεν ακούγεται ποτέ ευχάριστα και, σίγουρα, δεν γίνεται αποδεκτό. Ίσως ο λόγος για αυτό να βρίσκεται στα φοβερά λάθη που κάνουμε ως εκπαιδευτικοί. Και επειδή η εκπαίδευση μπορεί να λογιστεί και ως τεχνική, τα λάθη που κάνουμε είναι, ως εκ τούτου, τεχνικά. Το χειρότερο είναι, όμως, ότι δεν μαθαίνουμε τίποτε από αυτά τα λάθη. Και εδώ έρχομαι στην ουσία του πράγματος.

Η διόρθωση των λαθών είναι η σημαντικότερη μέθοδος της τεχνολογίας και της μάθησης συνολικά. Όσον αφορά τη βιολογική εξέλιξη, μοιάζει να είναι η μόνη μέθοδος προόδου. Δικαίως μιλά κανείς για τη μέθοδο της δοκιμής και του σφάλματος, αλλά υποτιμά τη σπουδαιότητα της πλάνης ή του σφάλματος - της εσφαλμένης προσπάθειας.

Η βιολογική εξέλιξη βρίθει λαθών και οι διορθώσεις των λαθών συμβαίνουν σταδιακά. Έτσι, θα πρέπει να συγχωρήσουμε τα πολλά λάθη μας, γιατί με εκείνα μιμούμαστε απλώς την καλή φύση. Όπως, επίσης, ότι στη διόρθωση των λαθών είμαστε, συνήθως, ταχύτεροι από εκείνη.

Γιατί μερικοί από μας προσπαθούν να μάθουν συνειδητά από τα λάθη τους; Αυτό κάνουν, για παράδειγμα, όλοι οι επιστήμονες, οι τεχνικοί και οι τεχνολόγοι· ή, αν δεν το κάνουν, οφείλουν να το κάνουν, γιατί ακριβώς εκεί φαίνεται η επαγγελματική τους δεξιοτήτα.

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ :

**Καραγεωργόπουλος Γιώργος, Ζιώζιας Άρης,
Δεσλή Αναστασία, Γαργάλα Ανδρομάχη,
Κατσιώτης Κωνσταντίνος**

Η ζωή - αρχίζοντας από τους μονοκύτταρους οργανισμούς - κάνει τις πιο εκπληκτικές ανακαλύψεις. Οι νέες ανακαλύψεις ή οι μεταλλάξεις συνήθως αποκλείονται, θεωρούμενες ως εσφαλμένες δοκιμές. Μπορεί να αναγνωρίσουμε πολλές ιδέες μας ως εσφαλμένες, πριν τις κρίνουμε σοβαρά· ενώ άλλες μπορεί να αποκλειστούν μέσω της κριτικής.

Όσον αφορά τη συνειδητή κριτική, την αυτοκριτική και τη φιλική και εχθρική κριτική από συνεργάτες ή εξωτερικούς παρατηρητές, εμφανιζόμαστε, ίσως, κάπως ανώτεροι από τη φύση. Στη μέθοδο, όμως, της δοκιμής και του σφάλματος, τη μέθοδο, δηλαδή, της επιλογής μέσω αποφασιστικών πειραμάτων, η φύση ήταν μέχρι τώρα κατά πολύ ανώτερη από εμάς.[...]

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η συμβολή των λαθών

Για να είμαστε ευτυχισμένοι στη ζωή μας πρέπει να αναπτύξουμε τη σοφία και την αίσθηση για να λαμβάνουμε σωστές αποφάσεις και να κάνουμε τις σωστές επιλογές. Για να λάβουμε, όμως, μία σωστή απόφαση πρέπει πραγματικά να έχουμε μάθει από τα λάθη μας και να έχουμε αποκτήσει εμπειρία από αυτά. Δυστυχώς, για πολλούς ανθρώπους, η επανάληψη του ίδιου λάθους είναι μία συνήθεια που δείχνει ότι δεν έχουν μάθει τίποτα από τα λάθη τους. Καλή ή κακή, η εμπειρία είναι αυτή που μας βοηθάει να αντλήσουμε διδάγματα και να σχηματίσουμε μία καλύτερη κρίση για τα πράγματα. Η σοφία είναι η γνώση που μπορείτε να αποκτήσετε από το χάρισμά σας να κάνετε λάθη. Επομένως, ο πιο ασφαλής τρόπος για να βελτιωθούμε σε όλα τα επίπεδα είναι να μην φοβόμαστε να κάνουμε λάθη.

«Πολλοί από τους αποτυχημένους είναι άνθρωποι που δεν κατάλαβαν πόσο κοντά ήταν στην επιτυχία, λίγο προτού τα παρατήσουν» είχε πει ο Έντισον. Η επιμονή, λοιπόν, είναι η μητέρα της επιτυχίας. Φανταστείτε, τι θα γινόταν αν ο Έντισον εγκατέλειπε τις προσπάθειές του να κατασκευάσει τον λαμπτήρα στην 199η προσπάθεια; Ο Έντισον δεν είναι, βέβαια, το μοναδικό παράδειγμα του ανθρώπου που επιμένει στους στόχους του. Ο Μάικλ Τζόρνταν είχε χάσει πάνω από 9.000 βολές στην καριέρα του. «Έχω χάσει σχεδόν 300 παιχνίδια. Είκοσι φορές πίστεψα ότι θα βάλω το νικητήριο καλάθι, αλλά αστόχησα. Έχω αποτύχει ξανά και ξανά στη ζωή μου. Και αυτός είναι ο λόγος που έφτασαν στην επιτυχία», είχε πει. Ακόμη κι αν λοιπόν έχετε αποτύχει στις δικές σας προσπάθειες πάνω από 200 φορές, μην το βάζετε κάτω: η επόμενη προσπάθεια μπορεί να πετύχει

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ :

**Καραγεωργόπουλος Γιώργος, Ζιώζιας Άρης,
Δεσλή Αναστασία, Γαργάλα Ανδρομάχη,
Κατσιώτης Κωνσταντίνος**

και εσείς να μην γνωρίζετε ότι σας χωρίζει μόνο ένα βήμα από την επιτυχία.

Καμιά φορά κάτι που μας φαίνεται λάθος μπορεί στην πραγματικότητα να κρύβει μία μεγάλη επιτυχία. Τα παραδείγματα είναι πολλά:

Πριν από χρόνια ο Φλέμινγκ είδε πάνω στο γυαλί του κάτι που δεν είχε καμία δουλειά εκεί. «Ήμουν έτοιμος να το πετάξω ως άχρηστο, αφού μου κατέστρεψε το πείραμα. Περίμενα για λίγο και διαπίστωσα ότι αυτό το «σκουπίδι», ήταν μύκητες (μούχλα), που εξόντωναν μικρόβια», είπε αργότερα ο ίδιος για την παρατήρηση που τον οδήγησε στην πενικιλίνη.

Η ζαχαρίνη ανακαλύφθηκε όταν ο ερευνητής Fahlberg ξέχασε να πλύνει τα χέρια του πριν από το μεσημεριανό. Είχε, προηγουμένως, χρησιμοποιήσει μία χημική ουσία και όταν πήγε να φάει μία φέτα ψωμί, παρατήρησε ότι είχε πολύ γλυκιά γεύση.

Μάνος Σιγανός
[διασκευή]

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Να μαθαίνεις

Όταν φτάσεις κάποτε ν' ανακαλύψεις
πόσες ακόμα αυταπάτες συντηρούσες
όταν αναγκαστείς ν' αναγνωρίσεις
κι εκείνα που δεν ήθελες να παραδεχτείς
όταν πέσει και το τελευταίο είδωλο
που πάνω του στήριζες την πίστη σου
τότε μπορεί ν' αρχίσεις να μαθαίνεις
πόσο βαθιά πηγαίνουν, πόσο είναι σκοτεινές
οι ρίζες της καθεμιάς σου πράξης.

Τίτος Πατρίκιος,
Ποιήματα III, 1959-1973, Κέδρος, 1998

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α'

A1. Να συνοψίσετε σε 60-70 λέξεις τις απόψεις του Πόππερ για το λάθος και την αξία της διόρθωσής του (**Κείμενο 1**). [Μονάδες 20]

ΘΕΜΑ Β'

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας τη λέξη «Σωστό», αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του **Κειμένου 1**, ή τη λέξη «Λάθος», αν όχι.

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ :

Καραγεωργόπουλος Γιώργος, Ζιζίζιας Άρης,
Δεσλή Αναστασία, Γαργάλα Ανδρομάχη,
Κατσιώτης Κωνσταντίνος

A. Ο Πόππερ ισχυρίζεται ότι η εκπαίδευση εξυπηρετεί, κυρίως, τεχνικούς στόχους.

B. Η γνώση -τεχνική και γενική- επιτυγχάνεται μέσω των σφαλμάτων.

Γ. Τα λάθη και η αποκατάστασή τους εντοπίζονται αμετρίαστα στη φύση.

Δ. Ο άνθρωπος υστερεί έναντι της φύσης στο θέμα της κριτικής και της αυτοκριτικής.

E. Η φύση υπερτερεί του ανθρώπου όσον αφορά τη δοκιμή και τις αποτυχίες. **[Μονάδες 10]**

B2. Ποια κοινωνική διαδικασία (εξήγηση, επιχειρηματολογία, οδηγίες, αφήγηση) υλοποιείται στο **Κείμενο 2**; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας, αναφέροντας την πρόθεση του συγγραφέα και δύο γλωσσικά χαρακτηριστικά που την αποδεικνύουν. **[Μονάδες 10]**

B3. Στο **Κείμενο 2** γίνεται χρήση ευθύ λόγου. Ικανοποιεί η συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή την πρόθεση του συντάκτη να επηρεάσει συναισθηματικά τους αποδέκτες του; **[Μονάδες 5]**

B4. i Το **Κείμενο 1** είναι απόσπασμα από διάλεξη. Πώς ο εισηγητής προσπαθεί να κεντρίσει το ενδιαφέρον του ακροατηρίου του; Να αναφερθείτε σε τρεις γλωσσικές επιλογές. **[Μονάδες 5]**

B4. ii Ρόλος του προλόγου σε ένα κείμενο είναι να εισάγει στο θέμα και να κεντρίσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Πιστεύετε ότι ο πρόλογος του **Κειμένου 2** υπηρετεί τους παραπάνω στόχους; Να απαντήσετε σε μία παράγραφο 50 περίπου λέξεων. **[Μονάδες 5]**

ΘΕΜΑ Γ'

Να δώσετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο για το ποίημα (**Κείμενο 3**) σε 150-200 λέξεις. **[Μονάδες 15]**

ΘΕΜΑ Δ'

Αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες από τα κείμενα αναφοράς, να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με την αξία των λαθών στη ζωή μας. Γιατί, αν και η σωστή διαχείρισή τους αποτελεί δυναμικό στοιχείο αυτοβελτίωσης, συνήθως τα αποκρύβουμε ή επιδεικτικά τα αγνοούμε; Το κείμενό σας να έχει τη μορφή και το ύφος ομιλίας σε μια εκδήλωση στο σχολείο σας (350 - 400 λέξεις).

[Μονάδες 30]

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ :

**Καραγεωργόπουλος Γιώργος, Ζιώζιας Άρης,
Δεσλή Αναστασία, Γαργάλα Ανδρομάχη,
Κατσιώτης Κωνσταντίνος**